

SVENSKA FOLKDANSENS VÄNNER

DALDANS

Utgångsställning	Parvis på kolonn. Alla vända mot fronten. (Skiss I). Högst 8 par i varje kolonn. Kavaljer håller armarna i kors över bröstet, dam har vänster hand på kavaljerens högra axel. Ledig hand i sidan.	FRONT X O X O X O
Fattningar	Öppen fattning nr 3A och 3B (höger och vänster armkrok). Öppen fattning nr 5A. Sluten fattning nr 1A och nr 2. Kavaljer håller armarna i kors över bröstet, dam håller ledig hand i sidan, där inget annat anges.	X O X O X O X O X O X O
Steg	Dalsteg med början på höger dalsteg, där inget annat anges, springsteg, sparksteg, utslagssteg, tvåstegsvalssteg, pas de Basque beskrivet i tur 7, utfallssteg, hambosteg.	Skiss I
Tur 1	Dalsteg (takt 1-8, 1-8) Med appell för kavaljeren på första steget viker första paret av åt höger följt av de andra paren, och alla dansar med dalsteg i en liten båge ned från fronten (1-8). Därefter vänder första paret upp mot fronten igen, varvid första parets kavaljer gör en ny appell, och alla dansar ytterligare åtta dalsteg fram till utgångsplats. (1-8)	
Tur 2	Dalsteg och pannkaksvändning (takt 9-16) Kavaljer och dam vänder sig mot varandra, tar sluten fattning nr 1A och dansar ett höger och ett vänster dalsteg på stället (9-10). Med appell på höger fot för kavaljeren gör paret pannkaksvändning mot fronten med sex små steg på stället (11-12). Dalsteg och pannkaksvändning upprepas (13-16).	
Tur 3	Förbi varandra (takt 17-24, 17-24) Med början på vänster fot och med sex steg springer kavaljer och dam till vänster förbi varandra. Med en mjuk nigning på tredje steget vänder båda medsols ett halvt varv och dansar tre steg bakåt, där de gör tre sparksteg (med början på vänster fot i golvet) samt ett utslagssteg. Kavaljer och dam dansar på samma sätt förbi varandra igen (17-24). Det hela upprepas (17-24). Vid turens slut står kavaljerer och damer på två linjer, vända mot och på några stegs avstånd från varandra (se skiss II).	FRONT X O X O X O X O X O X O
Tur 4	Dalsteg och tåflirt (takt 25-32, 25-32) Med åtta dalsteg utan hopp dansar kavaljer och dam mot varandra (25-32). De tar sluten fattning nr 1A, kavaljer sätter fram vänster fot med klacken i golvet, dam sätter samtidigt fram höger fot på motsvarande sätt, så att tåspetsarna möts (tåflirt) (25). Med ett hopp sätter kavaljeren vänster fot i golvet, samtidigt som han sparkar med höger fot bakåt-uppåt, och sätter sedan fram höger klack i golvet. Damen gör motsatt tåflirt och fotombyte (26). Detta upprepas sex gånger av både kavaljer och dam (27-32).	Skiss II

SVENSKA FOLKDANSENS VÄNNER

Tur 5 Kavaljer runt dam (takt 1–8)
Kavaljer och dam släpper handfattningen, och med början på höger fot dansar damen med tvåstegsvalssteg ett varv motsols på stället, samtidigt som kavaljeren med åtta dalsteg och handklappning på varje takt dansar ett varv motsols runt sin dam (ögonkontakt med varandra) (1–8).

Tur 6 Pannkaksvändning och överspark (takt 9–16, 9–16)
Kavaljer och dam, som nu åter står vända mot varandra, tar slutentfattning nr 1A och gör en pannkaksvändning mot fronten. Med appell på vänster fot för kavaljeren, och med början på höger fot för damen, utförs vändningen med sex små steg på stället (9–10). På nästa takt för kavaljeren ned damen, som sätter sig på huk på höger häl, vänd mot kavaljeren med huvudet något nedböjt. Kavaljeren släpper damens händer och tar armarna i kors över bröstet (11). Han klappar i händerna och sparkar samtidigt motsols med höger ben över damens huvud, svänger runt ett varv på vänster fot och sätter höger fot intill (12).

Översparken underlättas, om kavaljeren vrider kroppen något åt höger, tar ett litet steg bakåt med höger fot och snabbt för över tyngdpunkten till vänster fot.

(Se vidare under "Överspark" i avdelningen "Figurer, rörelser och andra moment i danserna".)

Så snart kavaljeren svängt över benet, reser sig damen snabbt upp. Pannkaksvändning och överspark upprepas tre gånger (13–16, 9–16).

Tur 7 Damernas "solo" (takt 17–24, 17–24)
Efter sista översparken i föregående tur börjar damerna från nigsittande direkt sitt "solo", dvs dansar pas de Basque, sparksteg och utslagssteg efter varandra i en båge åt höger ned från fronten enligt beskrivningen nedan (skiss III).

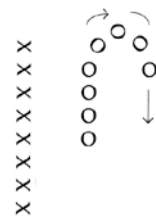
Medan kavaljererna tar ett steg bakåt med vänster fot och sätter höger fot intill, reser sig damerna upp, vänder sig mot fronten, och dam i par I följd av de andra damerna dansar två pas de Basque:

På första taktdelen isätts höger fot ett kort steg åt höger. På andra taktdelen sätts vänster fot i kors över höger fot med tyngdpunkten ett ögonblick på vänster fot, medan den högra lyfts något. På tredje taktdelen isätts åter höger fot i golvet (17).

Stegets upprepas åt vänster med början på vänster fot (18). Därefter dansar damerna tre sparksteg (19) med höger fot i golvet först samt, med ett litet hopp, ett utslagssteg (20). Alla steg görs med förflyttning framåt.

Pas de Basque, sparksteg och utslagssteg upprepas (21–24), varefter damerna dansar samma väg tillbaka med åtta tvåstegsvalssteg, runt medsols med början på höger fot (17–24). Dansarna står nu på två linjer som i skiss II.

FRONT

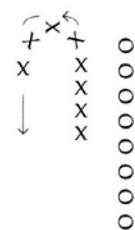
Skiss III

SVENSKA FOLKDANSENS VÄNNER

- Tur 8** Utfallssteg (takt 25–32, 25–32)
Damen står vänd mot sin kavaljer och båda gör ett vänster utfallssteg mot varandra (25), därefter ett höger utfallssteg, så att de kommer i jämnhöjd med varandra, varvid de fattar varandras händer med armarna utsträckta åt sidorna (26). De återvänder sedan till egen plats först med ett steg på vänster fot (27) och därefter ett litet hopp motsols upp på plats (svikt i vrist och knä och en liten tåhävning och sänkning) (28). Det hela upprepas tre gånger (29–32, 25–32).
- Tur 9** Armkrok (takt 1–8)
Paren står nu som skiss II visar. Med appell på första steget för kavaljeren springer kavaljer och dam med början på vänster fot mot varandra och tar höger armkrok. De dansar med springsteg ett och ett halvt varv medsols (1–4), byter på visavis plats till vänster armkrok (appell för kavaljeren) och dansar $1\frac{1}{2}$ varv motsols (5–8). Vid turens slut vänder sig paren mot fronten och intar utgångsställning.
- Tur 10** Dalsteg med lyft (takt 9–16, 9–16)
Kavaljer och dam dansar vänster och höger dalsteg (9–10), varefter kavaljeren lyfter damen över till sin vänstra sida (11–12). Paret dansar höger och vänster dalsteg (13–14), och kavaljeren lyfter damen till sin högra sida (15–16). Det hela upprepas (9–16).
- Tur 11** Kavaljerernas "solo" (takt 17–24, 17–24)
Medan damerna står kvar vända mot fronten, dansar kavaljererna åtta dalsteg i en båge åt vänster från fronten med kraftig appell på varje dalsteg (skiss IV).
Vid höger dalsteg förs samtidigt vänster arm (med schwung) lätt böjd i en liten båge framför bröstet och höger arm lätt böjd bakom ryggen. Vid vänster dalsteg förs armarna på omvänt sätt. Händerna hålls knutna (17–24).
Kavaljererna dansar samma väg tillbaka med åtta utslagssteg i sidled och med höger sida i dansriktningen. Utslagssteget utförs med mjuka hopp på följande sätt:
På första takt delen görs ett hopp med vänster ben sträckt åt sidan och tån i golvet, armarna slås ut (se utslagssteg). På andra takt delen förblir kavaljererna i denna ställning. På tredje takt delen förs vänster fot intill höger fot med ett litet hopp, och armarna slås ihop.
Efter sex utslagssteg (17–22) skall kavaljererna vara tillbaka vid sin dam. Med två utslagssteg i sidled (23–24) (både dam och kavaljer är vända mot fronten) "jagar" kavaljeren sin dam, som dansar åt höger med två mjuka sidsteg. På tredje takt delen i sista takten tar kavaljer och dam öppenfattning nr 5A som förberedelse till nästa tur.

FRONT

Skiss IV

SVENSKA FOLKDANSENS VÄNNER

Tur 12

- a Skridskofattning (takt 25–32)
Kavaljeren gör appell med vänster fot och står stilla, medan damen under en takt dansar över till kavaljerens vänstra sida på följande sätt:
På första taktdelen tar damen ett steg med vänster fot i dansriktningen framför sin kavaljer och vänd mot honom. På andra taktdelen gör damen ett mjukt nedhopp på höger fot vid kavaljerens vänstra sida, och på tredje taktdelen sätter hon vänster fot intill höger fot (25). Damens har under dessa tre moment vridit sig runt ett varv.
På samma sätt dansar nu kavaljeren under nästa takt över till damens vänstra sida, medan damen står stilla (26). Damens dansar sedan ytterligare en gång över till kavaljerens vänstra sida (27). Paret står stilla under en takt (28). Med början på höger fot dansar damen tillbaka över till kavaljerens högra sida (29) (appell för kavaljeren på höger fot). Kavaljeren dansar över till damens högra sida (30).
Vid sista överdansningen för damen stannar hon framför sin kavaljer med ryggen mot honom (31). Med båda händerna fattar kavaljeren damens stadigt i midjan (32).

- b Tittut (takt 25–32)
Både kavaljer och dam dansar sju dalstegsliknande steg på stället, där benet förs snett framåt-utåt strax *ovanför* golvet. Damens börjar med att sätta vänster fot i golvet, kavaljeren börjar med höger fot i golvet. Samtidigt vrider sig damen vid det första steget något åt höger, kavaljeren något åt vänster, så att de får ögonkontakt med varandra (25–31). På åttonde takten vänder sig damen motsols mot kavaljeren (32).

Tur 13

Avslutande hambo (takt 1–8)
Med slutentfattning nr 2 dansar paret hambo, där kavaljeren gör en appell på första taktdelen i varje takt. Så snabbt som möjligt bildar alla paret en ring, som dansas motsols (1–6). Dansen avslutas med att varje kavaljer lyfter sin dam ett halvt varv medsols och "sätter ned" henne framför sig i dansriktningen (7–8).

SVENSKA FOLKDANSENS VÄNNER

Sammanfattning	Tur	Takt	Turernas namn
	1	1-8, 1-8	Dalsteg
	2	9-16	Dalsteg och pannkaksvändning
	3	17-24, 17-24	Förbi varandra
	4	25-32, 25-32	Dalsteg och tåflirt
	5	1-8	Kavaljer runt dam
	6	9-16, 9-16	Pannkaksvändning och överspark
	7	17-24, 17-24	Damernas "solo"
	8	25-32, 25-32	Utfallssteg
	9	1-8	Armkrok
	10	9-16, 9-16	Dalsteg med lyft
	11	17-24, 17-24	Kavaljerernas "solo"
	12 a	25-32	Skridskofattning
	12 b	25-32	Tittut
	13	1-8	Avslutande hambo

Musik: Lektugan 1, Gröna boken, Löfgren.

Notis om dansen

Dalsteget är av mycket gammalt ursprung. Musiken till Daldansen är en sammansättning av fyra vismelodier (två i moll och två i dur) från Dalarna enligt uppgift från spelmannen Olof Tillman. Dansen bygger på turer och smådanser sammanfogade och delvis skapade av balettmästare Anders Selinder. Daldans framfördes första gången den 6 mars 1843 vid ett "nationaldivertissement" på Kungliga Teatern med anledning av kung Karl XIV Johans 25-årsjubileum. Den kallades då "dans av en morakarl och hans kulla".

Första turen samt turerna med damernas respektive kavaljerernas solo dansades, och dansas kanske av andra föreningar, rakt fram mot fronten. SFV har – förmodligen av brist på rumsutrymme – mycket tidigt låtit dansarna i första turen svänga av åt höger och dansa ned från fronten för att sedan dansa upp mot fronten igen. I damernas solo svänger damerna av åt höger för att sedan dansa samma väg tillbaka. I kavaljerernas solo svänger dessa av åt vänster för att sedan dansa samma väg tillbaka. Detta ändrar ju inte dansens karaktär.

Daldansen kan också dansas i stor ring motsols med paren efter varandra. Se vidare Ernst Klein: *Om folkdans*.